

Világ proletárjai egyesüljétek!

Veszprém, 1919.

I. évfolyam. 12. szám.

Szerda, május 21.

VÖRÖS ZÁSZLÓ

Megjelenik
minden szerdán és szombaton.

A veszprémmegyei szocialista párt hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:
Rákóczy-tér 9. szám.

POLITIKAI LAP.

Ejőfizetési árak: Egész évre 36 korona, félévre 18 korona, negyedévre 9 kor.
Egy lappeldány ára 50 fillér.

Nyit-tér petitsora 2 kor. — Hirdetési áraink: Árszabás szerinti jutányos árak.

A tanítás

az elmúlt rendszer alatt csődöt mondott. Művészeti iskoláink itt-ott felmutattak ugyan némi haladást, érthető is; ha egy-egy zseniálisabb művész felbukkant, ha művészete terén a maga forradalmát megcsinálta. Kellott, hogy számoljanak vele és nagy sokára hozzájuttatták ahhoz, hogy művészgenerációt neveljen, bár az alkotó nem mindig pedagógus is.

Egyéb tanítás ellenben nem működhetett ilyen szabad téren. Az elmúlt rendszer zárkózottsága kínai fallal vétele körül az oktatás embereit is és amit tanítottak ferdén kellett az ifjuságnak átadni.

Marx történelmi materializmusa világosan mutatja, hogy az iskolákban mily hamis beállítással kezelték a történelem tantárgyát. Ahogy a Habsburgok érdeke kívánta, ahogy egyáltalán az anyagelviség diktálta, ahogy az uralkodó osztályok önzése parancsolta, aszerint formálták, gyúrták az ifjuság számára a történelmet Magyarországon.

Tessék elolvasni Szabó Ervin mély és igaz bevezetését, Engels „A magyar forradalom” című munkájához, azonnal beigazolódnak, hogy Kossuth Lajosról sem adott a történetírás helyes képet és hogy a Kossuth-kultúra ezért mily ferde nézetekből keletkezhetett. Marx írja: „Mint Biondin a kötélen, úgy táncol Kossuth a nyelvén. Népe légkörétől távol üres virtuozoskodásba és a virtuozitás bűneibe kellett süllyednie. A gondolkodás ingatlansága, amely a rögtönzött jellemzi, szükségszerűleg visszatükröződik a cselekvés kétértelműségében.”

Ha Marx é jellemzését némelyek elfogultnak is tartják, tény, hogy Kossuth nem az egész népért csinált forradalmat, hanem csakis egy társadalmi osztályért, bár anyagi érdek nélkül (amit öregességében is tiszteletreméltó szegénysége bizonyít).

A legnagyobb hiba azonban az irodalomtanítás körül történt. Nem beszéltek mai költőinkről, tudja mindenki, hogy Adyt állandó mosoly kíséretében emlegették és nem is került az irodalmat oktató tankönyvekbe. De mit csináltak Petőfi Sándorral? Mint nagy lyrikust állították be. Igaz, hogy e téren is maradótt produktált, de ujat nem igen. Ellenben világirodalmi nivóra nem a lyra terén emelkedett. Vateai lelke, ragyogó zsenialitása a forradalmi költészetben csúcsozódott ki.

Mi történt az iskolákban? A nép felvilágosítását célzó tüneményes szán

„Apostol” című költői elbeszélést Petőfi gyengébb művei közé dobták s én is azt tanultam a tanáromtól, hogy az „Apostol” dagályos, kapkodó, sikerületlen valami. Elolvastam akkor és mondhatom azóta is olvastam már egynéhány költőt, de az „Apostol” a világirodalom remekei közé kell, hogy tartozzék örökké. Csak-hogy a szocializmusra igazított a költemény, hát gondolták, hogy legjobban úgy ölik mög, közönyösségre nevelik iránta az ifjuságot.

Az „Egy gondolat bánt engemet” mint a hazaszeretet dalát ismertették, pedig „pirosuló arccal és piros zászlókkal” a szent szocializmust hirdette, a mindent-megváltó világszadságot dicsőítette ez a hatalmas, csoda-rejű költemény.

Komjáthy Jenő nevét emlegették az iskolákban? Hát tud a mai kor erről a mélylelkű, nagykonceptiójú, tizenhárom-próbás költőről? Szavaltá, tanulta-e egy diák is, „Óda a naphoz” című költeményét, melybe Goethe is tulszányolja ez a nagy filozófus poéta, aki értékesebbet alkotott, mint az iskolás irodalmi könyvekben agyondicsért Himfy és Szász Károly? Reviczky nem többet ér-e, mint Czuczor Gergely? A népeket megváltó eszméket tendenciózusan kasztrálták a látokai írók műveiből s a klikkrendszer is örködött a tankönyvek szerkesztésében. Aki nem tartozott a régi rendszer irodalmi társaságaiba, azt vagy agyonhallgatták vagy legjobb esetben azok közé vették, akikből tizenkettő egy tucatot számít. — Ezek ijesztő példák s ilyen ezrivel van.

A tanító, tanár és növendék közötti viszonyról is essék néhány szó. A kereskedelmi akadémiák egyik vegytan-tanára így kedveltette meg Pesten a növendékek előtt a tankönyv „gyufagyártás” című fejezetét: „Ebből bukunk az érettségün!”

Rökonszenv és ellenszenv vezette igen sokszor a tanárok ítélőképességeit s hány tanár „pikkelt” egyik vagy másik növendékre. Az osztályzás beteg ambíciót nevelt a tanulóknak s örömmel hallom, hogy ép e téren kormányunk lényeges változásokat készít elő.

A nyelvtanítást tanárok bevallása szerint, de tapasztalásom szerint is olyan „képesített” tanárok is végzik, akik távol állanak attól, hogy az illető nyelvet perfekt beszéljék. Pedig talán a legfontosabb kellék a nyelvtanításnál, hogy az oktató elsősorban maga tudja tökéletesen azt a nyelvet, melyet tanít.

Egy kis példa a vallásban: Valamelyik elemi iskolai katekizmus került a kezembe. Ezik országos léte

Krisztusról így szól: „A zsidók Kaiafás elé hurcolták, aki káromkodott és így szólt: Közzétek meg.” A hittanóra után bejöttek az izraelita tanulók is, már most, ha ilyen olvasmánnyal táplált katolikus gyerek mellé került egy művész, nem az volt-e a katolikus gyerek első szava: „Te büdös zsidó!”? Vagy a talmudistákba nem oltották-e be szintén a legnagyobb türelmetlenséget és elfogultságot más-vallások iránt? Közös bűnbe esett minden téren a tendenciózus tanítás.

Uj szellem kell, uj, friss levegő az iskolákba.

Szinte fellélegzem, látva, hogy Veszprémben mily kiváló, erős szakértelemmel, haladó gondolkodással kezelik a tanügy irányítását a művelődési osztályon. Eléri majd azt, hogy az ifjuság tizenkét év alatt ötvenet halad előre.

Doktor János

Elő az elrejtett pénzzel.

Néhány nap mulva már két hónapja lesz annak, hogy a proletáriátus Magyarországon átvette az uralmat. Ha e két hónapra visszatekintünk, minden téren imponáns, kézzel fogható eredményeket látunk: A mezőgazdasági termelés biztosított keretekben nyugtatta a termelőszövetkezeti rendszert, az ipari termelés — már amennyire a nyersanyaghiány megengedi — a legnagyobb rendben folyik, a jövedelmek megosztása és így a fogyasztás is meglehetősen egyenletessé vált, sőt a forgalom lebonyolítása sem szenvedett az átmenetben súlyosabb rázkódtatást. Ami azonban a legkevésbé volt remélhető és amiben a Kormányzatánács szakértelmének és céltudatos energiájának igen jelentékeny része van: az új rendszer még pénzügyi téren is kiállotta az átmeneti időszak tűzpróbáját. Ezeket a jelentős eredményeket vesztélyeztetni azonban az az okatlan bizalmatlanság, amelyet egyesek a pénzforgalmi biztosított rendjével szemben akkor tanusítanak, amikor otthon tartott pénzüket elrejtik, keresményeik felesleges részét nem helyezik el a bankokban és különösen az aprópénzt zárják el a forgalomtól. Küszöbön áll ugyan az öt koronás bankjegyek kibocsátása, ezzel az aprópénzhiány enyhítése, de meg kell mindenkinek értenie, hogy az új bankjegyek kibocsátása és a papírpénz forgalom szaporítása csak szükséges rossz, a melyhez a Kormányzatánács csak azért kénytelen nyulni, mert a pénzforgalom szabotálóival szemben másképpen védekezni nem tud.

Akik nem képesek megérteni, hogy a pénz elrejtése miért bűnös és becstelenséget magartatás, azok gondoljanak arra, hogy a Kormányzatánács gazdasági irányu cselekvésének legnagyobb eredménye, az árszínvonal megtartása, csak azért vált lehetségessé, mert a bankjegyforgalmat nem kellett ok nélkül túlságosan szaporítani. Még a proletárdiktatura előtt a kereskedők éppen úgy, mint a fogyasztók, egészen természetesen találták, hogy az árvizsgáló bizottság által megállapított árakat túllépjék, addig ma az üzleti bizalmiférjak ellenőrzése em teljesen lehetlenné

állapított áron bocsátják élelmicikkeiket a városi proletáriátus rendelkezésére és ők az iparcikkeket ugyancsak maximális áron kapják. Azonban az árszínvonal további megrögzítése a hadikiadások megnövekedése következtében nehézségekbe ütközik. Hogy ki lehessen fizetni a proletárkatonák zsoldját és hadiüzemek költségeit, kénytelen a Kormányzótanács a bankjegyforgalmat szaporítani. Már pedig azt mindenki tudja, hogy minél több pénz van forgalomban, annál kisebb a pénz egységének vásárló ereje. Ha azt akarjuk tehát, hogy az árszínvonal változatlan maradjon és a drágaság ne növekedjék, ennek elérésére szükséges, hogy legalább ugyanolyan mértékben, amint a bankjegyek szaporítása történik, a forgalomban levő fölösleges bankjegyek a bankokban helyezeszenek el. Mindenkinél érdekesebb, hogy ez így legyen, mert hiszen a drágulás mindenkit egyformán sújt.

Ha volt a bankjegy elrejtésének eddig — nem létjogosultsága — csak magyarázata, akkor ez is megszűnt azóta, amióta a Kormányzótanács elrendelte, hogy az újonnan elhelyezett összegek felett mindenki szabadon rendelkezhetik. Senkinek sincs oka arra, hogy pénzt otthon tartsa, kitéve azt egyfelől az egyéni rekvirálás kockázatának, hozzájárulva másfelől ahhoz, hogy a proletáriátus uralmának gazdasági nehézségei okatlanul megszorodjanak.

A közoktatás újjászervezése.

Hatalmas, fontos feladatot végez a művelődési osztály intéző-bizottsága. — Felelősségteljes a munkájuk, a jövő generáció tudása, egész élete függ ettől a munkától.

A fontos feladat első része az összes iskolák államosítása. Veszprémmegyében szomorú volt eddig a kép. A megye közel 400 iskolájából 14 (tizennégy) volt állami intézet, a többi felekezeti iskola volt, ahol mindent tanítottak, csak azt nem, ami kellett volna. Nem tanulhatta meg a gyerek az életben feltétlenül szükséges ismereteket. Ez mellékes volt. A fő a vallás volt, az egymáselleni izgatás, a gyűlölet szitása. Ez most megváltozik. Az iskolában azt tanítják majd, amire tényleg szükség van, hogy a proletárgyermekek a tudás fegyverével ellátva léphessenek ki az életbe.

Az intéző-bizottság megbízottakat küld ki a megyébe, azonkívül minden járásban 2—2 tanító megbízást kap az államosítás közvetlen végrehajtására. — Ezek mennek ki a községekbe és betanítják az állami kezelésbe vételt.

Vértessy Gyula volt tanfelügyelő eltávozásával a közoktatásügyi népbizottság Iftene Gyula volt szombathelyi segédtanfelügyelőt osztotta be a hivatalhoz. Nagy szakértelmű, széles látókörű embert kapott benne a hivatal, ki egész rendszert hozott magával. A hivatalhoz osztotta be a népbizottság Krechnyay Béla volt alsókubini segédtanfelügyelőt is.

Megszervezte a bizottság a szabadoktatást is. Ez felöleli az analfabéták oktatását, tanítják az elemi ismereteket, különféle nyelveket és szakoktatás is lesz, hogy az iparosok elméleti tudását bővítsék.

Szabad betétek.

A proletáralom első napján megszűntették a takarékpénztári betétek szabad kivételét és elrendelték, hogy csak 10 százaléka, legfeljebb azonban havonta 2000 korona vehető ki erre a rendszerre akkor feltétlenül szükséges volt, ha megrendeltük volna, hogy bárki

egész betétjét egyszerre kivehesse, megesett volna hogy a nagy megrögzés folytán az összes pénztárakban csúszdába jutottak volna, képtelenek lettek volna betevőiknek a pénzt kiadni. A burzsoázia fel kellett lételezni, hogy pusztán az új uralom megbuktatása céljából is kiszédett volna minden pénz és igyekezett volna felforgatni az egész gazdasági életet.

A betétek kiszédésének korlátozására másfelől azért volt szükség, hogy a burzsoázia költséges lehetőséget megszorítsuk. Ha kiengedtünk volna venni minden pénzt, a nagybirtokosok és tőkésék tíz évre elláták volna magukat készpénzzel és ugyanugy élhetek volna, mint eddig. Végül ellenforradalmi mozgalmak szervezését is nagyon megkönnyítette volna, ha az uralkodó osztály karátlan mennyiségű készpénzzel rendelkeztek.

Nincs ellenben szükség további korlátozásra azoknál, akik most helyezik el újonnan pénzüket az állami ellenőrzés alatt álló pénztárakban, mert milyen eredetű pénz lehet ma elhelyezni? Becsületlen munkával szerzett pénz. A kizsákmányolás immár közel két hónapja megszűnt Magyarországon. Ami pénz most a takarékbába kerül, becsületlen pénz.

Ki tud ma pénzt elhelyezni?

A munkás és tisztviselő, akinek a bérért a kormányzótanács megfelelő magasságra emelte, de aki ezt a pénzt pillanatnyilag nem tudja kiadni, mert a háború, a termelés csökkentése korlátozott fogyasztás folytán nincs elég vásárlási lehetőség.

A munkás vöröskatona, aki megkapja otthon a munkabérét és a harcletéren a zsoldját.

A földműves kisgazda, akinek a proletáralom meghagyta a gazdaságát, földjét, házát, állatját és akit most az adófizetés alól is felmentett.

A vörös katonája, az ipari proletár, a dolgozó földműves saját munkájával szerelt pénzt elhelyezheti csak el a pénztárakban. Nekik tehát minden kedvezményt megadhatunk. Teljesen szabad rendelkezése a betét felett és rendes kamatozást.

De nemcsak nagy előnyt szerez az, aki ezenül pénzt helyez a takarékbába, hanem szolgáltatást is kap a proletáralomnak is. Mint minden mozgósítás alkalmával, úgy most is felbukkan egy kellemlenség: az apró bankjegyek hiánya. A frontra menő hadsereg óriási mennyiségű aprópénzt visz magával, amely végeredményében ott reked a falvakban a földműveseknél és boltosoknál, a katonák apró bevásárlási nyomán. Ezek az apró bankjegyek bűvölnének most a forgalomban. És amint ez ilyenkor más szokott lenni, mindenki — attól féltve, hogy majd kifogy az apróból — visszatartja magánál, ezzel növeli az aprópénzhiányt. Elsősorban tehát arra volna szükség, hogy az apró bankjegyek: az 1, 2, 10, 25 és 50 koronások kerüljenek vissza a Tanácsköztársaság pénztárába, 200, 1000 és tízezer koronás bankjegyekre kevésbé van szükség.

A munkások legkényelmesebben az általuk kitüntetett ismert, régóta az ő tulajdonukat képező Államháztartás Szövetkezetről helyezhetik el fölösleges pénzüket. Tegyük ezt meg, gyűjtsenek egy kis összeget arra az időre, amidőn a proletáriátus győzelme az egész világra kiterjed, amikor nem kell már hadiszereket termelni és minden proletárnak módjában lesz szép butort, rendes ruhát, sok jó könyvet és minden egyébét vásárolni, külföldre utazni, akkor jó hasznát fogja látni megtakarított pénzének.

Elhelyezheti bárki felesleges pénzét az országos bizalomnak örvendő postatakarékpénztárnál, amely az országban jóformán minden kis falujában fellelhető. — A kisgazdák végül elhelyezhetik fölös pénzüket az ő régi, jól bevált intézményüknél az Országos Központi Hitelszövetkezet kebelébe tartozó falusi szövetkezeteknél, amelyeket kisgazdák vezetnek és amelyek abszolút biztonságot nyújtanak a betevőknek.

Ismételjük, mindenki, akinek van pénze, most már nyugodtan elhelyezheti, bármikor újra kivetheti, sem adó sem vagyonelkobzás semmiféle formában nem fenyegeti.

A proletáralom a földművesszegényekért.

Pestmegye új direktóriumának első teendője, hogy megállapítsa a megye területére a mezőgazdasági munkabéreket és emberséges megértést biztosított azoknak a földmunkásoknak, akik a régi rend alatt nem ismerkedtek egyebet, mint nyomort és szenvedést. Gondoskodott az új direktorium arról, hogy a földművesszegények egészséges és modern munkáslakóházakhoz is jussanak, hogy a földmunkások gondtalanság nélkül dolgozhassanak a proletáralom ellátása érdekében.

A Pestmegyei direktórium gyors és erélyes intézkedései a legnagyobb mértékben alkalmasak arra, hogy eloszlassa ezt az itt-ott lappangó bizalmatlanságot, amelyet egyes rétegek a proletárdiktatúraival szemben tájékozatlanságból vagy tudatlanságból táplálnak. — Ez a bizalmatlanság jórészt abból a gyökeresedett érthető bizalmatlanságból maradt fenn, amellyel minden elnyomott réteg, tehát minden munkás és minden földművesszegény a régi állammal, a régi rendszer uraival szemben teljes jogtalansággal érezte magát.

A régi állam nem jelentett dolgozó nép szemében mást, mint kihasználást és kiuzsorázást szervezetét. — A szocialista államban, amelynek most a meneti idejét éljük, fokozatosan meg kell szűnnie az egyes dolgozó osztályok elnyomott állapotának, sőt fokozatosan meg kell szűnnie el kell halnia magának az államnak. Egyelőre azonban a proletáralomra hárul a feladat, hogy ép a dolgozó proletáralom érdekében elvégezze a termelés és a termelési hatalmas munkáját és gondoskodik arról, hogy mindenki, aki dolgozik, megkapja a maga munkájának a jutalmát. A proletáralomnak ebben az átmeneti időben kéréshetetlen szigorral kell vigyáznia arra, hogy senki se éljen kényelmesebben és jobban, más dolgozó embere rovására, viszont mindenki becsülettel hozzájusson a maga munkájának a gyümölcséhez. A proletáralomnak ellenőrizni kell azt, hogy a termelési rendszeres és szervezeten történjen, biztosítania kell egyrészt a proletárság ellátását; felügyelnie kell másrészt a burzsoázia nem dolgozó rétegek fogyasztására is. Egyik legnagyobb feladata lesz ezért a proletárdiktatúrának az, hogy a termelési betárolását és szétosztását akként bonyolítsa le, hogy a földművesszegények minden jogos érdekét megvédje, verejtékes munkájukat megjutalmazza s egyben az egész proletárság ellátását lehetővé tegye. Az ellenőrzésnek minden módját igénybe kell venni avégből, hogy a dolgozóknak a régi rend urai, a földművesszegények kizsákmányolói ne juthassanak fölösleges miszerekhez a proletárság rovására.

A magyar proletáralomnak, amelynek helyzetét a tőkés és nagybirtokosok visszaélései nehezítik meg, minden erővel azon kell lennie, hogy a mezőgazdasági termelést javítsa s fokozza az élelmezési viszonyokat szabályozza. Ép ezért mutat példát a pestmegyei direktórium, amikor biztosította a földmunkások tisztességes megélhetését. Gondoskodott emberekhez méltó lakásokról és megszerezte a megyei nagybirtokos

rt.

A magyar és ukrán vörös hadsereg diadalmas harcai.

(A kormányzótanács elnökségi sajtóosztályának telefonjelentése.)

Hivatalos jelentés: Az új arcvonal több pontján Szécsénytől és Fülektől északra ismételt cseh támadásokat vertünk vissza. Fülektől délkeletre a Bük-hegység átjáróin biztositó csapataink harsaban állanak cseh erőkkel. Egertől északnyugatra és északra csapataink nagy erepnehézségeket leküzdve, harcok árán tért nyertek. Miskolc szakszabójában a mi részünkről ének felderítő tevékenység.

A többi arcvonalon csak kisebb esatározások.

Bajától északra egy őrnaszádunk egy angol őrnaszádot visszavonulásra kényszerített. Hadseregfőparancsnokság.

Moszkva, 1919. május 20. Szikratávirat. Az ukrán vörös csapatok elfoglalták Cerkaszkit, Szvelakórszunt és Pivetkovót. Ezekben a harcokban a magyar-román nemzetközi ezred különösen kitűntette magát. A Krim-lélszigeten és Galiciában az ukrán vörös hadsereg offenzívája győzelmesen halad előre.

Szentpétervár, 1919. május 20. Szikratávirat. A besszarabiai fronton az ukrán vörös csapatok elfoglaltak több községet Benderi környékén. Az előre nyomuló csapatok üldözik és lefegyverzik a románokat. A vörös hadsereget a felkelő parasztok nagy lelkesedéssel fogadják.

A szobanforgó Benderi már csak 100 kilométernyire van Jassytól.

szövetkezeteket. A helyes intézkedéseknek meg is van az eredményük: az egész megyében rendszeresen folyik a gazdasági munka. Napfényre kerülnek az eldugott készletek és közösen kíván a földmunkásság segíteni Budapest közellátását. A proletárállamnak a maga szervező és ellenőrző munkájában nemcsak a megyei direktoriumoktól kell támogatást kapnia, hanem a dolgozó néptől, elsősorban a földművelészektől, akiknek a maguk érdekében kell megfeszíteni az erejüket, hogy ebben az országban minden dolgozó munkás jól megtudjon élni. A nagyurak, a dzsentrik, a dologtalanok pedig ne harácsolhassanak többet maguknak, mint amennyit megérdemelnek.

HIREK.

A vidéki városok átszervezése.

Rendezik a városi tisztviselők illetményeit.
Az átalakítás nagy munkájában rendkívül fontos szerepe van a Belügyi Népbizottság városi osztályának. Ez az osztály a vidéki élet gécpontjait a legrovidebb időn belül az új világrendnek megfelelően igyekszik átalakítani. Az átszervezés folyamatában levő munkájáról illetékes helyről a következő felvilágosításokat kaptuk:

A Belügyi Népbizottság városi osztályán az időszerűt a legfontosabb munka a háborús segélyek rendezése. A háború a városokat a lehetetlennél is nagyobb mértékben sodorta s így a városok fokozottabb mértékben igénylik az állam segítségét ahhoz, hogy gazdasági egyensúlyukat biztosíthassák. A városi tisztviselői a legnehézebb helyzetben voltak az elnyomás időszakában. Talán egyetlen egy tisztviselői osztállyal sem bánt oly méltatlanul a tetűnt uralom, mint a városi tisztviselőkkel. Nem csoda tehát, hogy a munkát megbecsülő új kormányzat első kötelességének tartja, hogy a városi tisztviselő-munkások illetményeit véglegesen megállapítsa, még pedig olyan keretek között, amelyben a közalkalmazottak egyes csoportjainál már megtörtént. Az erre vonatkozó munkálatok már folyamatban vannak.

A proletárállam nagy küzdelme közepette igen nehéz rövid idő alatt a városok szervezetét az új rendhez idomítani. De ami lehetséges, a népbizottság a tekintetben is mindent megtesz. — A városok új szervezetét, a városi intéző bizottságok hatáskörét most dolgozza át a városi ügyosztály. — Az új szervezet vezető irányelve az lesz, hogy úgy politikai, mint gazdasági tekintetben a lehető legmesszebbmenő autonómiát és önállóságot fogják kapni a város-

ok. A kormány felügyeleti és ellenőrzési jogát csupán abban a tekintetben fogják biztosítani, hogy az állam szervezeten belül a városok is egyöntetlően kapcsolódjanak be az új Magyarország belügyi közigazgatásába.

— **Házasság.** Papp Mihály, a pápai 7. honvédszászrezred volt kapitánya e hó 17.-én örök hűséget esküdött Ébel Miklóknak.

— **Szülőgazdasági cikkek kiutalása.** A szülőmíveléshez és berkezeléshez szükséges vagyipari cikkek és üzemi berendezési tárgyakat (rézgálic, szénkéneg, kénpor, kénselet, kőtöbbszanyag, permeterzők, karó és boroshordók) a Földmívelésügyi Népbizottság szőlészeti és borászati osztálya, a szülőgazdaságban használatos gépeknek és eszközöknek javításához szükséges gép-alkotórészleteket a Földmívelésügyi Népbizottság szőlészeti és borászati osztályának javaslatára a Szociális Termelés Népbizottságának illetékes szakosztálya, a permeterzéshez szükséges meszet pedig a szőlészeti és borászati osztály javaslatára a Központi Lakásügyi hivatal utalja ki. Figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy a fent említett cikkek kiutalását az illetékes hivatalok csak akkor teljesíthetik, ha a kérvényező az egyes cikkek beszerzésére való jogosultságát, szülőgazda mivoltát és szülője nagyságát a munkás és katonatanács igazolásával bizonyítja.

— **Szőlészeti és borászati felsőbb tanfolyam.** A Földmívelésügyi Népbizottság a szőlészeti szakismeretek és a modern szülőgazdálkodás irányelveinek minél szélesebb körben való terjesztése céljából Budapesten gyakorlatokkal és tanulmányi kirándulásokkal egybekötött felsőbb tanfolyamot rendezett, amelyekre különösen a tanítónők, tanítók és a fővárosban élő szülőgazdák figyelmét felhívjuk. A tanfolyam tananyaga alkalmas arra, hogy a megfelelő előgyakorlattal bíró szülőtermelő szövetkezetek vezetőitől megkivánandó szakképesítésre lehessenek szernt. A tanfolyam teljesen ingyenes és május végétől augusztus végéig tart. Tudakozódni és a felvételért jelentkezni lehet a Földmívelésügyi népbizottság szőlészeti és borászati osztályánál május 26-ig naponta d. e. 9—12-ig és délután 3—6-ig. A hallgatók száma korlátolt.

Kommunizmus és művészet.

Irtó: Abonyi Tivadar.

(Folyt. vége.)

A nagy törekvéshez és a keresztfülvitelek munkájához tartozik még az „eszmé” megértése; az, hogy a proletárnak is joga van már földi létében boldognak lenni a megismerni olyan tudományokat és művészeteket is, amelyek gyakorlatában vagy élvezetében nagy fejlődési fokot léphet meg s nem lát már többet ebben a sivár életben egy „tisztítóüzem”-et vagy pláne a „menyországba” való jutáshoz képesítő előkészítéletet, a legnagyobb lehetetlenséget, a „credo quia absurdum” elvét. Mert addigi lá-

túnkkal, mi proletárok nem szolgáltunk mást, mint Hindenburg, Szurmay, Lukachich és a többi temetési vállalkozók céljait, akik abból éltek, amiből mások meghaltak.

Ha az életről végre bemejünk magunknak vallani, hogy az csakugyan nem egyéb, mint egy fizikai és kémiai folyamat, úgy ebben a folyamatban észrevesszük, hogy a papok állszenteskodései és a szöszék fenyegetései dacára a művészetek között máttól kezdve első szerepet fog a színpad, a színművészet betölteni, sőt talán a legszeleleesőt, a minden irodalmat és és összes művészeteket felülső lényegében, amivel tegnap úgy állunk már, hogy a lelkeken burzsoázia kisajátította és a romlás szélére állította. A színészetet is forradalom adta vissza az életnek a romlás mélységébe való tisztítás utolsó pillanalaiban.

A színház is a burzsoázia kielégülési helye volt. Mindenhonnan verődtek össze emberek, egyik oldalon azért, hogy a csödület számára olyas valamit írjon, amit a csödület minden egyes tagja adott esetben maga is szíves átélne — tiükban. A másik oldalon pedig, hogy a pirolási versenyben ki éri el a hideg fölény és előkelőség legérdekesebb, szenvedést sejtető anuralmát.

A kritika és kritikus szintén egy burzsoa-kinövés volt, t. i. a színészcitoyennek először az összes szerkesztőségekben le kellett hajlongania — vagy ha ezt nem tette, egyedül járszhalott volna végig 5 felvonásos drámákat, sem vették volna észre. Különben ebben a színészek is hibásak voltak, mert kevés akadt, aki nem tette meg a gerinceket a közöl is. Vagy pedig nem színt, olyan szerepet kellett játszania, mellyel kiérdemelte a Krisztus jóindulatát, szóval a meztelen igazságot.

A kritikát vidéken ezentul nagyon avatott kézbe kellene adni, centralizálni kellene vagy pedig mint Porzsoit Kalman annyiszor hangoztatta egyáltalán megszűnteni.

Mirevaló a művészt megzavarni a kritika éles közbekialításával? Akik nem tudnak alkotni, miért vállallják, hogy megbecsülik az alkotó munka értékét. Olyan intellektuelnak szabad csak bírálni, aki kritikai magaslaton van és az író szellemével intenciójával az alkotó horizontján áll. Ez is a differenciálódás legfelelősségteljesebb feladatai közé tartozik, mert már a színész nem az „Aufführer” szerepét játsza, hanem munkás termelője egy halálbetegségből felépült művészetnek.

Most, hogy Gog és Magog fiaí végre megérkeztek.

Színház.

Propaganda előadás.

A városi művelődési osztály vasárnap d. u. propaganda előadást rendezett a színházban. Nem volt belépődíj, a szakszervezetek edták ki a jegyket teljesen ingyen. Finnenak ruhába ál-

tözött, kipirult arcu proletárok ültek a nézőtérén, ájtatosan figyelve a színpadra.

Jankovich elvtárs lendületes beszéde vezette be a délutánt.

— Eddig minden csak a vagyonos osztályé volt, — mondta — de megváltoztak a viszonyok. Ezentúl a színház, a művészet is a dolgozóké lesz. A régi időben a proletár nem juthatott a színházba, mert egy színházjegy többbe került, mint egy napi keresménye volt. Mindennaposá akarjuk tenni az ingyenes előadásokat, hogy a dolgozók minden anyagi áldozat nélkül élvezhessék az előadásokat.

Másfajta volt azelőtt a színházlátogató közönség, másfajta voltak a darabok is. A színdarabok is az uralkodó osztály tulajdonát képezték, azt játszották csak a színpadon, ami nekik kedves volt. A jövőben a színpadnak is a mi életünket kell visszatükrözni; a színművészetnek is át kell alakulnia. A színészek fognak figyelni arra, hogy a proletártörvények meg is értsék az előadott darabokat.

Más lesz a színészek helyzete is. A kapitalista társadalomban szolgák voltak, csak arra a pár órára rántották elő őket, mikor szükség volt rájuk, de nem törődtek a nyomorukkal, a szenvedésükkel. A proletárállam megbecsüli a színészeket és művészi munkájukat megfelelően értékeli.

Kovács Lulu Gyóni Géza „Levél egy gyöngédlelkű grófnőhöz” c. versét, Abonyi Tivadar pedig Ady gyönyörű versét, a Hadak útját szavalta.

Heyermanns örökszép szociális drámáját a Reményt adták elő a bemutató elsőrendű szereposztásában. A közönség sok tapssal honorálta a színészek kiváló játékát.

**

Eva, Lehár 3. felvonás operettje, felújította hétfőn este a színtársulat.

Régi nagy sikert ért darab az Eva. A szövege meghaladja az operettátlagot, a muzsikája dallamos, meleg, nagy sikert ért el minden előadása elszólt, el fogja érni ezután is.

A szegény munkáslány történetét tárgyalja a darab, ki megtetszik a gyár urának. A fiatal milliósos előbb szeretőjévé akarja lenni a fiatal munkáslányt, de feléled benne az ember, a szerelem nagy, elveszi feleségül.

225|1919. szám.

Hirdetmény.

Közteszem, hogy néhai Kántor Mária hagyatékához tartozó ingóságokat ennek Veszprémben, Cserhát utca 15. számú lakásán 1919. évi május hó 26-án délután 3 órakor megkezdendő és esetleg a következő napokon is folytatandó nyilvános árverésen a városi Árvaszéktől nyert 1038.1919. é. H. számú megbízás alapján készpénz fizetés ellenében eladom, melyre a venni szándékozót meghívom.

Veszprém, 1919. május 19.

Perlaky Gyula s. k.
v. közgyám.

**Rézkénport,
 perocidot és
 szőlőkarót**
 átadnék gazdatársaimnak.
 Ár és mennyiség
 lakásomon megtudható.
 Parrag Béla erdőfőmérnök
 Veszprém, Szabadi-utca 25. szám.

Hirdetmény.

Közteszem, hogy a magyar hadügyi népbiztosság rendelkezése szerint a hadirokkantak, hadiövezetek és hadiárvánok engedélyezett egyszerű rendkívüli segélyek kifizetésének határideje folyó hó végéig meghosszabítatott.

Akik tehát azt még fel nem vették, május hó végéig jelentkezzenek a városi adóhivatalnál.

Veszprémm. szociális termelési ügyek intézője
 1547.1919. szám.

Körrendelet

a butorokkal való szabad kereskedelemnek korlátozása tárgyában

Valamennyi városi és községi lakásbiztosságnak

Az országos lakásbiztosságnak fenti lakásbiztosságnak kiadott 7. számú rendeletét tudomásul véve és mihez tartás végett az alábbiakban közlöm.

Tudomásunkra jutott, hogy a budapesti kerületi, továbbá vidéken a helyi munkástanácsok és más hatóságok az országos lakásbiztossággal szemben határozottan fenntartják a szabad kereskedelemmel szembeni ellenérőket és még mindig adnak ki engedélyeket a butorok eladására és mások számára is engedélyt az országos Butorelosztó Hivatal előzetes engedélye nélkül. Az országos Butorelosztó Hivatal előzetes engedélye kikérnék.

Miután erre az egész ország területén zárólag az Országos Lakásbiztosság Butorelosztó Hivatala van jogosítva, a legszigorúbban megtiltjuk a butoreladással foglalkozókat és mindenkinet, hogy bármiféle olyan szállítás engedélyt, amelyet nem az Országos Butorelosztó Hivatal adott ki, elrejtve. Amennyiben a butort ennek ellenére is kiadnának, a rendelet megsemmisítő felett forradalmi törvényszék fog itélni.

A budapesti kerületi munkás- és katonatanácsok elrejtett butorkészletekről leltárt vehetnek fel, csak jelentést tartoznak tenni az Országos Butorelosztó Hivatalnak. A vidéki lakásokban a leltár felvétele úgy történik, hogy az Országos Lakásbiztosság által a 6. sz. rendelet (I. a Tanácsköztársaság május 9-én megjelent számában) alapján elrekvirált helyiségekben megjelennek az Országos Lakásbiztosság Butorelosztó Hivatalának fényképes igazolvánnyal ellátott kiküldöttei és leltárt vesznek az ott levő butorokról és a további intézkedéseket az Országos Butorelosztó Hivatal teszteli.

A többi helyeken (környék és vidék) munkástanácsok lakásbiztossági kötelesek rekvirált lakásokban leltárt felvenni és az